

dati kao nezavisan gospodar Bosne i pošlje vojsku na nepokorne Hercegovce; no ona ne opravi ništa. Međutim nije nikako dolazio sultanov ferman o imenovanju Huseinovu za vezira; zato ga uzeše mnogi ostavljati, pače mu se i protiviti. Uto imenova sultan Mahmud bosanskim vezirskom Hamdi Mahmud pašu, a taj pođe na proljeće 1832. s vojskom u svoj vilajet. Pobivši neke omanje bosanske čete, Mahmud paša konačno potuče samoga Huseina najprije kod Hana Buloga (sredinom maja), a onda pred sarajevskim zidinama i prisili na bijeg preko Save. Tude su njega i njegovu pratnju krajiški časnici najprije razoružali, a onda otpremili u Osijek, gdje je bio interniran. Tako je skršen ustanak, a Bosna se za neko vrijeme primirila, primivši na znanje carske reforme. Posljedica bješe, da je sada (1832) Hercegovina otkinuta od Bosne i učinjena zasebnim vilajetom s Ali pašom Rizvanbegovićem Stočevićem kao vezirskom; to mu je bila nagrada, što je pomogao Mahmud paši u bitki pred sarajevskim zidinama protiv Husein-kapetana. Iz Osijeka bi kasnije „Vitez od Bosne“ otpremljen u Carigrad, gdje su ga odsudili na izgon u Trapezunt; no još prije negoli je tamo pošao, umre u Carigradu (krajem 1832.). Međutim je Mahmud paša mirno vezirovao u Bosni prenijevši stalno sjedište iz Travnika u Sarajevo, gdje su sagrađeni posebni vezirski dvori i vojarne za stalnu posadu turskih redovitih četa. Ovako je ostalo i za njegova nasljednika Davud paše (1833—1835), no kad je došao Vedžihi Mehmed paša (1835—1840) i dokinuo nasljedne kapetanije, razdijelivši Bosnu u muselimpluke s imenovanim muselimima na čelu, opet planuše pojedinačne bune i mjesni nemiri, ali ih je paša dobrza ugušio snažnom rukom.

**Nove reforme; ukinuće feudalnoga sustava u turskom carstvu.** Pod kraj vezirovanja Vedžihi paše umre sultan Mahmud II. (30. juna 1839.), a naslijedi ga 16-godišnji sin Abdul-Medžid (1839—1861), za koga preuze upravu države veliki vezir Rešid paša. Taj se odlučio, da će Tursku uvesti u red naprednih evropskih država. Njegovo je dakle djelo bio hattišerif od Gülühané (poč. novembra 1839.), koji obeća sigurnost života, časti i imanja svim podanicima bez razlike narodnosti i vjere, a uz to ograniči smrtnu kaznu jedino na privolu porte. Pored toga uvedeno je novačenje kod vojske i opće plaćanje poreza prema posjedu i imutku. S hattišerifom u svezi izdan je i niz organičkih zakona, zvanih *tenzimati hairrije* (spasonosne uredbe). Međutim ma da je bio javno proglašen, hattišerif nije imao u Bosni nikakve praktičke poslje-